

УДК 811.11'36

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.30>**О. В. ШАПОЧКІНА**

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германської філології,

Інститут філології Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Електронна пошта: o.shapochkina@kubg.edu.ua<http://orcid.org/0000-0002-9575-0415>

**ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ
КАТЕГОРІЇ СТАНУ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ
(НА МАТЕРІАЛАХ НІМЕЦЬКОЇ, ДАНСЬКОЇ, ФРИЗЬКОЇ, ШВЕДСЬКОЇ
ТА ІСЛАНДСЬКОЇ МОВ)**

У статті запропоновано до розгляду низку типологічних особливостей розвитку категорії стану (далі КС) сучасних германських мов: німецької, шведської, данської, фризської та ісландської. Проблемність в інтерпретації КС полягає в її опозиційності та змістовій незавершеності. Розмаїття станових форм у мовах однієї мовної групи спричинено різними факторами. Неоднозначність КС впливає з її подвійної синтактико-морфологічної природи. Труднощі, пов'язані з виокремленням станової конструкції у тексті полягають у тому, що граматичне значення є близьким за змістом до лексичної семантики дієслова. Це зумовлено тим, що станові конструкції належать різним рівням мови: морфологічному, синтаксичному і лексичному, на яких формуються складні станові конструкції, що експлікують суб'єктно-об'єктні відношення. Характерною ознакою парадигми категорії стану у досліджуваних германських мовах є морфологічна, синтаксична та семантична розбіжності конструкцій, які її реалізують. Особливістю є те, що досліджувані нами сучасні германські мови становлять V2-тип, де дієслово зазнає пересуву в другу позицію у реченні за умови заповнення ініціальної будь-яким іншим елементом речення, крім суб'єкта. Конвергентною для германських мов є основна ознака взаємного стану – симетричність. Два суб'єкти, що вжиті у конструкції такого типу, є комунікативно рівнозначними. Спільною також є наявність класичної моделі, за допомогою якої утворюється пасивний стан у германських мовах – AUX + PTCP II, та утворення зворотного й взаємного станів з обов'язковим вживанням займенників. Відтак, метою статті стало дослідження КС сучасних германських мов, визначення типологічних особливостей КС німецької, ісландської, шведської, фризської мов, виокремлення дивергентних та конвергентних ознак у парадигмі КС германських мов.

Ключові слова: стан, категорія стану, германські мови, лінгвістичні студії, дійсний стан, пасивний стан, зворотний стан.

Вступ (поставлення проблеми, аналіз попередніх досліджень, дотичних до цієї праці). У германському мовознавстві КС є однією із неоднозначно інтерпретованих через суперечливість її природи. Розуміння дуальної природи КС полягає в тому, що вона є водночас морфологічною, оскільки вимагає зміни флективних форм, і синтактико-семантичною, тому що (на відміну від категорій особи, числа, часу, виду дієслова) експлікує певні відношення між членами речення [Полховська: 2008].

Бракує також консенсусу щодо граматичного статусу цієї категорії. Вважають, що семантика дієслівних форм стану виходить за межі морфології і концентрується в лексичній сфері [Шапочкіна: 2016]. За Ю. Жлуктенком, вона репрезентує відношення дії, вираженої дієсловом, спрямованої до суб'єкта дії, який

може позначати виконавця дії (активний стан), може зазнавати дії на собі, бути носієм ознаки за дією, яка виконана стороннім діячем (пасивний стан), чи бути об'єктом власної дії (середній стан чи медіум, власне зворотний або рефлексив) [Жлуктенко: 1976].

Виклад основного матеріалу. У німецькій мові КС двокомпонентна: дійсний стан (*Aktiv*) та пасивний стан (*Passiv*). У німецькій мові дієслово має лише одну форму теперішнього часу (нім. *Präsens*), три форми минулого (нім. *Präteritum*, *Perfekt*, *Plusquamperfekt*) і дві – майбутніх часових форми (нім. *Futur I*, *II*). Активний стан утворюється від усіх часових форм. У всіх своїх часових формах активний стан акцентує увагу на виконавцеві дії (активному виконавці). Пасивний стан так само утворюється від усіх часових форм. Від активного він відрізняється

тим, що модель пасивного стану демонструє дію, спрямовану на агенса. Ще однією відмінною рисою є те, що в пасивній формі дійова особа не обов'язкова. Пасивний стан дає змогу зробити акцент на процесі дії і його результаті. Принагідно нагадаємо, що *Passiv* має дві форми – пасив дії (нім. *Vorgangspassiv*) і пасив стану (нім. *Zustandspassiv*). Перша (нім. *Vorgangspassiv*) позначає дію, процес або зміну стану. Утворюється за допомогою допоміжного дієслова *werden* (його особових форм) і РТРСЛ II основного дієслова. При цьому змінним є лише допоміжне дієслово: саме за його формою визначається часова конструкція словосполучення чи речення в цілому, напр.: нім. *Das Buch wird gelesen*. (*Vorgangspassiv Präsens*). – *Das Buch wurde gelesen* (*Vorgangspassiv Präteritum*). – *Das Buch ist gelesen worden* (*Vorgangspassiv Perfekt*). – *Das Buch war gelesen worden* (*Vorgangspassiv Plusquamperfekt*). Згадаймо також особливість *Vorgangspassiv* минулих часів *Perfekt* і *Plusquamperfekt*, оскільки тут вживається давня форма РТРСЛ II та AUX *werden / worden*, що є рудиментом більш ранніх етапів розвитку німецької мови. Така сама закономірність властива становій конструкції у *Futur II*. У німецькій мові пасив стану (нім. *Zustandspassiv*) позначає результат дії, стан предмета або особи. *Zustandspassiv* утворюється так само від усіх часових форм, як і пасив-процес за допомогою AUX *sein* 'бути' + РТРСЛ II. Зауважимо, що пасивні конструкції сучасної німецької мови поділено на три типи: 1) безособові пасивні конструкції, напр.: нім. *Es wird getaut*. 'Розтає'; 2) двоконпонентний пасив, напр.: нім. *Das Buch wird gelesen*. 'Книжка читається'; 3) триконпонентний пасив (із персоніфікованим або неперсоніфікованим компонентом), напр.: нім. *Das Buch wird von dem Studenten gelesen* 'Книжка читається студентом'. Дискусійним і нині залишається питання наявності зворотного та взаємного станів у сучасній німецькій мові. Кількість таких дієслів є значною і можливості їх реалізації КС дедалі зростають. Таким чином, виділяємо особливу групу дієслів зі зворотним значенням, напр.: нім. *Ich wasche mich*. 'Я вмиваюся' та взаємного стану, напр.: нім. *Sie küssen sich*. 'Вони цілуються'. Однак більшість граматистів не включає німецькі зворотні та взаємні дієслова до поля реалізаторів КС, а розрізняє їх за структурними та лексико-граматичними типами [Frank Slotta: 2011].

У сучасній ісландській мові існує п'ять основних станових значень: активне, власно-зворотне, медіальне, взаємне та пасивне. Власно-зворотний стан представлено зворотною конструкцією (перша та друга особи дієслова + особовий займенник у непрямому відмінку, третя особа дієслова + зворотний займенник) або ж так званою зворотною формою на *-st*, напр.: ісл. *Hann klæddi sig – hann klæddist* 'він одягся'. Медіальний (середній) стан презентовано також зворотною конструкцією або зворотною формою, напр.: ісл. *Hann snýr sér* 'він повертається', ісл. *Jörðin snýst kringum sólina* 'Земля обертається навколо Сонця', ісл. *Setjast á stól* 'сісти на стілець', ісл. *Mér mistókst það* 'мені це не вдалося'. Взаємне значення реалізується зворотною формою або незворотною формою дієслова із взаємним займенником, напр.: ісл. *Þeir skrifast á* 'вони листуються', *Þeir börðust* 'вони билися'. Пасивне значення репрезентовано конструкцією AUX *vera* 'бути' + РТРСЛ II, а також у деяких випадках зворотною формою. Ця конструкція має значення акціонального та статального пасиву, напр.: ісл. *bókin er skrifuð* означає два варіанти: 'книга пишеться', 'книга написана'. Значення вищенаведених конструкцій визначається контекстом. Зворотні форми КС ісландської мови мають перелік особливих значень пасивності: результативний (ісл. *Fréttast* 'стати відомою (про новину)'); якісно-пасивний (ісл. *Bletturinn þvæst ekki úr* 'пляма не відпирається'); можливості сприйняття (ісл. *sjást* 'ввижатися'). Пасивну конструкцію утворюють дієслова, які мають керування у непрямих відмінках (ACC, DAT та GEN), а також віддієслівні частки, напр.: ісл. *Hann er settur frá sem yfirmaður* 'його звільнено з посади керівника'. Нагадаємо, що ісландську пасивну конструкцію AUX *vera* 'бути' + РТРСЛ II слід відрізняти від омонімічної суб'єктно-результативної, напр.: ісл. *Hann er farinn* 'він пішов', та неозначено-особової, напр.: ісл. *Það er barið á dyr* 'у двері стукають'. Станові значення РТРСЛ II та INF також характеризуються своїми певними особливостями в ісландській мові, а саме: РТРСЛ I має активне значення, напр.: ісл. *sofandi* 'сплячий', і РТРСЛ II від неперехідних дієслів також, напр.: ісл. *kominn* 'той, хто прийшов'. РТРСЛ II має пасивне значення, напр.: ісл. *Kosinn* 'обра-

ний'. INF мають всі станові значення, напр.: ісл. *Bera* 'нести', *klæða sig* та *klæðast* 'одягтися', *talast við* 'розмовляти', *vera saminn* 'бути складеним' тощо [Берков: 2001].

КС сучасної фризської мови є традиційно двокомпонентною – актив та пасив. Однак існує також третя станова форма – рефлексив. В активному стані вживаються PRES, три форми минулого часу – IMPF, PERF та PLUSPERF, одна форма майбутнього часу – FUT. Фризська активна конструкція у PRES вживається для вираження дії, що відбувається у певний момент або протягом тривалого часу, напр.: фриз. *Wy dogge it wurk meiinoar*. 'Ми виконуємо цю роботу разом'; або для вираження дії, що трапляється завжди і не прилаштована до конкретного моменту або часу, напр.: фриз. *Hja hawwe fjouwer oanen*. 'У них чотири сини'. Також досить часто форми PRES у поєднанні із прислівником часу виражають майбутній час, напр.: фриз. *We geane moarn nei it gemeentehus*. 'Завтра ми підемо до мера'. IMPF вживається у висловленні, коли результат дії не пов'язаний із PRES, напр.: фриз. *Wy stiene yn de rein*. 'Ми стояли під дощем'. PERF (форма складного минулого часу фризської мови) вживається: 1) в усному мовленні (діалоги) при описі дії, що сталася у минулому, напр.: фриз. *Do hast my it silen leard*. 'Ти вчив мене плавати під парусом'; 2) у висловленні при описі дії, що трапилася у минулому, але пов'язана з теперішнім часом, напр.: фриз. *Ik haw al twa oeren efter it stjoer sitten*. 'Я за кермом уже дві години'. PLUSPERF (складний давньоминулий час) означає дію, що залишилася до початку іншої дії, яка описувалася у IMPF чи PERF, напр.: фриз. *Ik frege, wa't it dien hie*. 'Я запитав, хто це зробив'. FUT вживається на позначення одномоментної або повторювальної дії, яка має здійснитися у майбутньому, напр.: фриз. *Myn broer sil twouwe*. 'Мій брат буде одружуватися'. Цій формі також притаманні відтінки модального значення, що виражають умову, можливість або пропозицію, напр.: фриз. *Sille wy net earne in kopke kofje drinke?* 'А чи не випити нам по філіжанці кави?' У фризській мові модель пасивного стану утворюється поєднанням AUX *wurde* + PTCP II, напр.: фриз. *Dy bern wurde linne ritte*. 'Дітям дозволили побігати', і нагадує принцип утворення пасивного стану в німецькій мові.

Зокрема, від кожної часової форми активного стану можна утворити пасивний стан. Для утворення пасивного стану в часових формах PERF або PLUSPERF вживають також десемантизоване дієслово *weze*. Пор.: сильне дієслово *drage* 'носити' (PTCP II від *droegen*) має такі пасивні форми, PRES: *wurd, wurdst, wurdt, wurde droegen*; IMPF: *waard, waardest, waard, waarden droegen*; FUT: *ik sil droegen wurde*; PERF: *bin, bist, is, binne droegen*; PLUSPERF: *wier, wierst, wier, wieren droegen*; Konditional: *ik soe droegen wurde*. У пасивній формі можуть також вживатися й неперехідні дієслова, на зразок фриз. *Nei iten waard der wat kuire, en dan thedrongen*. 'Після обіду трохи погуляли, потім пили чай'. Фризське рефлексивне дієслово відкриває позицію об'єкта, вираженого особовим займенником у непрямому відмінку, який узгоджується з морфологією суб'єкта, напр.: фриз. *jin fersinne* 'помилятися', *Ik fersin my altyd dat telefonnummer*. 'Я завжди набираю не той номер'. Фризським дієсловам властиве рефлексивне значення. Пор. парадигми фризської мови, напр.: фриз. *hy wasket him* 'він миється'; *hy wasket de bern* 'він миє дитину' [Жлуктенко 1984:151–155].

Данська мова має класичну двокомпоненту КС: актив та пасив. У сучасній данській мові використовують пасивний стан, якщо суб'єкт виконує дію не сам, а хтось вчиняє над ним дію. В усіх інших випадках дієслово оформлено в активному стані. Існує два види пасивного стану. Найпростіший – це приєднання до дієслова *-s*, напр.: дан. *Butikken åbnes kl. 7*. 'Магазин відкривається о 7 годині'; *Bogen læstes af alle*. 'Книгою зачитувалися всі'. Для багаторазової дії зазвичай використовують перший спосіб. Аналізована форма не може вживатися з PERF, PLUSPERF і FUT. З цією формою можна також утворити безособову конструкцію з лексемами *det* або *der*, напр.: дан. *Der gøres meget for at redde dyrene*. 'Багато чого робиться, щоб врятувати тварин'; *Det fortælles, at forfatteren skriver en ny bog*. 'Розповідають, що письменник пише нову книгу'. Для одноразової дії (зазвичай у майбутньому часі) найчастіше вживають другу конструкцію. Пор.: *blive* в потрібному часі + дієслово у PERF, напр.: дан. *Huset bliver bygget*. 'Хату будують'. *Bogen blev skrevet*. 'Книгу писали'. Окрім цього, існує

так звана результативна конструкція. Її вживають, коли важливо не те, що над об'єктом вчиняють дію, як у наведених вище конструкціях, а як результат цієї дії: *er / var* + дієслово в PERF, напр.: дан. *Huset er bygget*. 'Будинок побудований'; *Stilen var skrevet for ferien*. 'Твір було написано до канікул'; *Udstillingen åbnes om torsdagen*. 'Виставка відкривається по четвергах'; *Udstillingen bliver åbnet på torsdag*. 'Виставку відкриють у четвер'; *Udstillingen er åbnet siden torsdag*. – 'Виставка відкрита з четверга'. Якщо у фокусі уваги перебуває виконавець дії, то конструкція оформлена прийменником *af*, напр.: дан. *Huset bygges af byggerne*. 'Будинок будується будівельниками'; *Bøger skrives af forfatterne*. 'Книги пишуться письменниками'. У цьому контексті звернімо увагу на зворотні данські дієслова, оформлені флексією *-s*. Зазвичай такі дієслова позначають взаємну дію двох або більше осіб, напр.: дан. *Vi ses!* 'Побачимось!'; *Vi kan træffes på mandag*. 'Ми можемо зустрітися в понеділок'. У данській парадигмі КС наявні два дієслова, які завжди вживаються з *-s* у кінцевій позиції: *synes* 'вважати, мабуть' і *lykkes* 'вдаватися', напр.: дан. *Jeg synes, du har ret*. 'Думаю, ти маєш рацію'; *Det lykkedes os at få adgang*. 'Нам вдалося отримати доступ'. Ці дієслова, на відміну від першої форми пасивного стану, можна вживати у PERF. Тоді вони будуть поєднуватися з AUX *have* в минулому часі, напр.: дан. *Jeg har altid syntes, at han var sød lige siden jeg lærte ham at kende*. 'Я завжди вважала його милим, з тих самих пір, як ми познайомилися'; *Det har aldrig lykkedes*. 'Це ніколи не вдавалося'.

У сучасній шведській мові є такі граматичні категорії: генус (*modus* або *utsägesätt*), час (*tempus* або *tidsform*) та стан або модус (*genus verbi* або *verbets huvudform*). Шведська КС включає групу дієслів, що експлікують відношення дієслова до суб'єкта та об'єкта дії. Внаслідок цього різні станові конструкції реалізуються перехідними дієсловами, які позначають дію, що спрямована на об'єкт. Шведське перехідне дієслово має два стани – дійсний (*aktiv huvudform*) та пасивний (*passiv huvudform*), які співвідносяться один із одним. Шведські речення із перехідними дієсловами оформлені двома способами. У першому суб'єкт збігається з реальним виконавцем дії (дійсний стан), напр.:

швед. *Modern väcker gossen*. 'Мати будить хлопчика'; у другому – з реальним об'єктом дії (пасивний стан), напр.: швед. *Gossen väckes av modern*. 'Хлопчика будить мати'. Реальний виконавець дії у другому реченні представлений прийменниковою фразою з *av*, проте може і не згадуватися, напр.: швед. *Föreläsningen har blivit uppskjuten*. 'Лекція була відкладена'. Пасивний стан шведських дієслів розподіляється на: 1) пасив дії або звичайний пасивний стан, що виражає дію, процес, напр.: швед. *Boken tryckes*. – 'Книга друкується'; 2) пасив стану (швед. *tillståndspassiv*), що виражає не дію, а стан, який є результатом завершеної дії, напр.: швед. *Boken är tryckt*. 'Книгу надруковано'. За своєю структурою пасивні конструкції поділяються на: трикомпонентний пасивний стан, в якому є вказівка на реально діючу особу (типу: *Huset bygges av arbetarna* 'дім будується робітниками'), та двокомпонентний пасив, де ця вказівка відсутня (типу: *Huset bygges*, тобто 'дім будується' або 'дім будують'). Існує також альтернативний поділ на чотири інших типи: флективний, або так званий 'пасив на *-s*', і три типи пасивного стану зі складеними формами, що утворюються за допомогою допоміжних дієслів *bliva*, *vara* і *varda*, так звані пасив із *bliva*, пасив із *vara*, пасив із *varda*. Форма шведського пасивного стану реалізується шляхом оформлення форми активного стану флексією *-s*, окрім РТСРЛ II, який є носієм станового значення. РТСРЛ II реалізує семантику активного стану, напр.: швед. *kallande* (російською дослівно: 'зовущий'), *läsande* (російською дослівно: 'читаючий'). В юридичному та діловому стилях деякі РТСРЛ II вживаються у пасивному значенні, напр.: швед. *hans ägande gård* – укр. 'маєток, яким він володіє'; і *avgivande räkning* – укр. 'у рахунку, що подається'. Пасивний стан зі складеними часами у шведській мові представлено моделлю AUX (*bliva*, *vara*, *varda*) + РТСРЛ II, який узгоджується у роді та числі із суб'єктом. Залежно від показників, що вказують на співвіднесеність з суб'єктом, шведські дієслова поділяються на три групи: 1) дієслова «активних флексій»(закінчень, характерних для дійсного стану), напр.: швед. *älska* 'кохати', *jag älskar* 'я кохаю'. Пор. перехідні дієслова активних флексій трансформовані «пасивними флек-

сіями», напр.: швед. *läses* ‘читатися’, *boken läses* ‘книга читається’; 2) дієслова «пасивних флексій» оформлені так само, як перехідні дієслова активних закінчень в одному з типів свого пасивного стану. Пор.: швед. *hoppas* ‘сподіватися’, *jag hoppas* ‘я сподіваюся’. Формально вони не належать до реалізаторів пасивного стану, оскільки це переважно неперехідні дієслова. Окремі перехідні дієслова пасивних закінчень, напр.: швед. *minnas* ‘пам’ятати’, *andas in* ‘вдихати’ (*ands in luft* ‘вдихати повітря’), не утворюють пасивного стану; 3) зворотні дієслова (*reflexiva verb*), напр.: швед. *glädja sig* ‘радіти’, подібні до дієслів активних закінчень з тією лише різницею, що вживаються зі зворотним займенником *sig* або з особовим займенником в непрямому відмінку, напр.: швед. *glädja sig* ‘радіти’, *han glädjer sig* ‘він радіє’, але *jag glädjer mig* ‘я радію’, *du glädjer dig* ‘ти радієш’. Дієслова активних закінчень становлять найбільшу групу у шведській мові. Зворотні дієслова в основному є неперехідними, напр.: швед. *glädja sig* ‘радіти’ – *Jag glädjer mig över dina framsteg*. ‘Я радий твоїм успіхам’; *resa sig* ‘підніматися’ – *Mot krigsanstiftarna reser sig en allt mäktigare, en kämpande fredsfront*. ‘Проти підбурювачів війни піднімається дедалі потужніший, бойовий мирний фронт’; *sätta sig* ‘сідати’ – *Vi satte oss i skuggan*. ‘Ми сіли в тіні’. Деякі зворотні дієслова є перехідними, напр.: швед. *erinra sig* ‘згадає’, ‘пригадає’ (*Jag erinrar mig hans utseende*. ‘Я пригадую його зовнішність’) [Маслова-Лашанська: 1996].

Результати й висновки. Отже, аналіз КС у німецькій, ісландській, данській, шведській та фризській мовах дає змогу виокремити спільні й відмінні ознаки. Щодо кількості станів, то в німецькій мові налічується два – активний та пасивний (пасивний стан

поділено на пасив-процес і пасив-результат), особливими становими конструкціями вважають комбінації зі зворотними й взаємними дієсловами [Goldberg: 2006]. В ісландській мові виокремлюють п’ять основних станових значень: активне, власно-зворотне, медіальне, взаємне та пасивне. КС фризської мови традиційно розглядають як двокомпонентну – актив та пасив, однак спорадично згадують про третю станову форму – рефлексив. Данська мова має класичну двокомпонентну КС – актив та пасив. Якщо агент не виконує дію сам, а її вчиняють над ним, використовують пасивний стан, в усіх інших випадках – активний. Шведське перехідне дієслово має тільки два стани – дійсний (*aktiv huvudform*) та пасивний (*passiv huvudform*). У реалізації КС німецької, данської, шведської, фризської мов важливою є така ознака, як перехідність. У німецькій мові пасивний стан має три типи: безособовий, агенсовий та трикомпонентний пасив. Окрім того, німецькі пасивні конструкції поділяються на пасив-процес та пасив-результат. В ісландській мові пасивний стан має лише два типи: акціональний та статальний. У шведській мові дієслова залежно від показників, що вказують на співвіднесеність з підметом, поділяються на такі групи: 1) дієслова «активних флексій», а перехідні дієслова активних флексій отримують в одному з типів пасивного стану інші, так звані «пасивні флексії»; 2) дієслова «пасивних флексій», що мають тільки ті флексії, які властиві перехідним дієсловам активних флексій в одному з типів свого пасивного стану; такі дієслова за своїм значенням не мають ніякого відношення до пасивного стану і переважна їх більшість належить до неперехідних. Для дієслів фризської та данської мов критично важливою є перехідність дієслова, завдяки якій формується повноцінна пасивна опозиція до активного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берков В. П. Исландский язык. Москва : Издательство «Астрель», 2001. 336 с.
2. Жлуктенко Ю. А. А. В. Двухжилов. Фризский язык. Київ : Наукова думка, 1984. 155 с.
3. Маслова-Лашанська С. С. Шведська мова. URL: <https://svspb.net/bok/2-7-d.htm#h42> (дата звернення: 06.09.2021).
4. Маслова-Лашанская С. С., Толстая Н. Н. Учебник шведского языка. СПб. : Петро-РИФ, 1996. 272 с.
5. Полховська М. В. Принципи структурної організації екзистенційного речення ранньоніовангліської мови. *Вісник Київ. лінгвіст. ун-ту. Серія: Філологія*. 2008. Київ : Видав. центр КДЛУ. Т. 11, № 2. С. 80–86.
6. Шапочкіна О. В. Типологія категорії стану германських мов у сучасних граматичних студіях. *Молодий вчений*. Херсон, 2016. № 10(37). С. 208–211.
7. Goldberg A. *Constructions at work: The nature of generalization in language*. Oxford : Oxford Univ. Press, 2006. 234 p.
8. Slotka Frank. *Sprachwissenschaft auf den Punkt gebracht. Ein Skript*. WS Köln : Universität zu Köln. 2011. 123 p.

REFERENCES

1. Berkov V. P. Yslandskiy yazyk. [Icelandic] Moskva : Yzdatelstvo «Astrel», 2001. 336 s.
2. Zhluktenko Yu. A. A. V. Dvukhzhlyov. Fryzskiy yazyk. [Frisian]. Kyiv : Naukova dumka, 1984. 155 s.
3. Maslova-Lashanska S. S. Shvedska mova. [Swedish]. URL: <https://svspb.net/bok/2-7-d.htm#h42> (data zvernennia: 06.09.2021).
4. Maslova-Lashanskaia S. S., Tolstaia N. N. Uchebnyk shvedskoho yazyka. [Swedish language textbook]. SPb. : Petro-RYF, 1996. 272 s.
5. Polkhovska M. V. Pryntsyppy strukturnoi orhanizatsii ekzystentsiinoho rechennia rannonovoanhliiskoi movy. [Principles of structural organization of the existential sentence of the Early New English language]. *Visnyk Kyiv. lnhvist. un-tu. Seriia: Filolohiia*. 2008. Kyiv : Vydav. tsentr KDLU. T. 11, № 2. S. 80–86.
6. Shapochkina O. V. Typolohiia katehorii stanu hermanskykh mov u suchasnykh hramatychnykh studiiakh. [Typology of the category of the state of Germanic languages in modern grammar studies]. *Molodyi vchenyi*. Kherson, 2016. № 10(37). S. 208–211.
7. Goldberg A. *Constructions at work: The nature of generalization in language*. Oxford : Oxford Univ. Press, 2006. 234 p.
8. Slotka Frank. *Sprachwissenschaft auf den Punkt gebracht. Ein Skript*. WS Köln : Universität zu Köln. 2011. 123 p.

O. V. SHAPOCHKINA

Ph.D. in Pedagogy,

Associate Professor at the Department of Germanic Philology,

Institute of Philology of Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

E-mail: o.shapochkina@kubg.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0002-9575-0415>

TYPOLOGICAL FEATURES OF THE CATEGORY OF VOICE IN THE GERMANIC LANGUAGES (BASED ON GERMAN, DANISH, FRISIAN, SWEDISH AND ICELANDIC)

This paper presents a number of peculiarities connected with typological features of the category of voice (CoV) in the modern Germanic languages, namely German, Swedish, Danish, Frisian, and Icelandic. The problem of interpretation of the CoV lies in its opposition and semantic incompleteness. The diversity of voice forms in the languages of the same language group has been caused by various factors. The ambiguity of the CoV results from its dual syntactic morphological nature. The difficulties connected with specifying the voice constructions in the texts are that grammatical meaning of the construction is semantically close to the lexical meaning of the verb. It is due to the fact that the voice constructions belong to the different language levels, e.g., morphological, syntactic and lexical. Based on these levels the complicated voice constructions, which present subject-object relations, are built. A distinct feature of the category of voice paradigm in the studied languages is its morphological, syntactic, and semantic diversity of analyzed constructions. It is to be noted that the mentioned above modern Germanic languages are of V2-type, where the verb moves to the second position in the sentence provided that the initial one is filled with any other sentence element besides a subject. Symmetry is a convergent feature for the reflexive voice in the Germanic languages. Two subjects used in such type of constructions are communicatively equivalent. Moreover, there are two more common features for the voice constructions. The first one is a classic model AUX+PTCPL II, according to which the languages are built. The second feature is a building of reflexive and reciprocal voices with the obligatory usage of pronouns. Thus, the paper aims at the study of CoV in the modern Germanic languages, specifying its typological features in German, Icelandic, Swedish, and Frisian, and distinguishing divergent and convergent features in the paradigm of the category of voice.

Key words: voice, the category of voice, Germanic languages, linguistic studies, active voice, passive voice, reflexive voice.